

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/14675-4
Saksbehandler: Kristin Refsdal
Dato: 11.05.2021

Korrigert svar på covid-19 oppdrag fra HOD 458 - Om råd og regler for russeren

Vedlagt finnes korrigert svar på dette oppdraget, med riktig oppdragsnummer.

OPPSUMMERING

- HelseDirektoratet og Folkehelseinstituttet er bedt om å foreta en ny smittevern faglig vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av de nylige erfaringene med mye smitte blant russ. Det bes særlig om en smittevern faglig vurdering av og forslag til hvordan "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke.
  - HelseDirektoratet og FHI anbefaler at det kan samles inntil 20 personer til rulling på russekjøretøy. I områder med høyt smittepress, bør det ikke samles flere enn 10 personer.
  - HelseDirektoratet og FHI anbefaler ikke at antallsgrensen forskriftsfestes.
  - HelseDirektoratet og FHI anbefaler jevnlig testing av russeren med antigen test. I alle områder der det er utbrudd anbefales testing annen hver dag med tanke på deltagelse i russefeiring.
-

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Kristin Refsdal
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

HelseDirektoratet

Avdeling prosjekt og tjenstedesign
Kristin Refsdal

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 458 – Om råd og regler til russen

---

Oppsummering

- HelseDirektoratet og Folkehelseinstituttet er bedt om å foreta en ny smittevern­faglig vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av de nylige erfaringene med mye smitte blant russ. Det bes særlig om en smittevern­faglig vurdering av og forslag til hvordan "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler at det kan samles inntil 20 personer til rulling på russekjøretøy. I områder med høyt smittepress, bør det ikke samles flere enn 10 personer.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler ikke at antallsgrensen forskriftsfestes.
- HelseDirektoratet og FHI anbefaler jevnlig testing av russen med antigentest. I alle områder der det er utbrudd anbefales testing annen hver dag med tanke på deltagelse i russefeiring.

Svaret på oppdraget er utarbeidet på i samarbeid med FHI. Underlaget fra FHI finnes også som eget vedlegg.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 458 – Om råd og regler til russen

Helse- og omsorgsdepartementet viser til tidligere oppdrag om russefeiring, sist etatenes svar på oppdrag 440B om arrangementsreglene ved bruk av russebuss.

Departementet legger til grunn at etatene har foreslått følgende:

- Rulling med egen russebuss/bil sammen med den faste gruppen man er sammen med, anses normalt ikke som et arrangement.
- Det er ikke nødvendig å regulere krav til rulling med egen russebuss/bil i covid-19-forskriften. Vi mener det er tilstrekkelig å gi smittevern­faglige anbefalinger til russen.

Departementet er likevel kommet til at det er behov for en ny smittevern­faglig vurdering med forslag til klarere regler og anbefalinger til russen.

I likhet med etatene mener også departementet at russetiden er en viktig hendelse for ungdom og at det psykososiale aspektet bør vektlegges. Vi er imidlertid bekymret for at uklarheten som nå har oppstått med hensyn til bl.a. "rulling" ikke vil bidra til en god russefeiring. Det vises til at det nylig er kommunisert ut at arrangementbestemmelsene ikke gjelder for russebusser og at det er tillatt å samles 35 personer i en russebuss. Samtidig er etatenes anbefalinger om hvor mange som kan være sammen i en buss vage. Det gis blant annet ikke føringer på antall. Departementet er også bekymret for hvordan dette kan få ringvirkninger på andre typer arrangementer og sammenkomster. Det er allerede kommet reaksjoner på at det er tillatt å samles såpass mange personer som fester inne i trange busser, mens arrangementsreglene tolkes strengt i andre sammenhenger.

Etter departementets oppfatning er det behov for klare regler og råd for hvordan russen kan feire på en best mulig smittefri måte slik at risikoen for å måtte tilbringe russetiden i karantene blir minst mulig. Uten klare regler eller

anbefalinger om for eksempel antall som kan samles i en russebusse skapes det usikkerhet. Det er etter departementets vurdering ikke riktig å overlate disse vanskelige valgene til russen.

Helse- og omsorgsdepartementet ber Helsedirektoratet i samråd med Folkehelseinstituttet om å foreta en ny smittevern faglig vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av de nylige erfaringene med mye smitte blant russ. Det bes særlig om en smittevern faglig vurdering av og forslag til hvordan "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke. Vurderingen bør også omfatte reaksjonene som har kommet på forståelsen av arrangementbestemmelsen og mulige ringvirkninger for andre typer arrangementer og sammenkomster. Det bes om utkast til forskriftstekst.

Frist: tirsdag 11. mai kl. 16:00.

Kontaktpersoner i HOD: Tjaarke Hopen tjh@hod.dep.no Tel: 48 00 32 20, Vegard Pettersen vp@hod.dep

Bakgrunn

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har i oppdrag 417 og 417B gitt råd knyttet til gjennomføringen av 17. mai. I forbindelse med utarbeidelsen av rådene til russen, fremkom enkelte problemstillinger knyttet til arrangementsbestemmelsene i covid-19-forskriften, jf. forskriftens §§ 13-13d, disse problemstillingene ble besvart i oppdrag 440. I oppdrag 440 ble kjøring med russebusse/bil vurdert å ikke anses som et arrangement etter ordlyden i covid-19-forskriften § 13 første ledd bokstav f.

I tillegg oppdrag 440b ble Helsedirektoratet, i samråd med Folkehelseinstituttet bedt om å vurdere om gjeldende regulering av arrangementer bør presiseres eller endres, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet vurderte at det ikke er nødvendig å regulere krav til rulling i russebusse/bil i covid-19-forskriften og at det tilstrekkelig å gi smittevern faglige anbefalinger til russen.

På bakgrunn i flere smitteutbrudd blant årets russ gjøres en ny gjennomgang av gjeldende regler og råd til russen og en vurdering av behovet for å tydeliggjøre disse, se oppdragsteksten.

Andre relevante oppdrag

Oppdrag 417 og 417B om 17. mai feiring.

Oppdrag 440 og 440B om vurdering av behov for å presisere forskriftsregulering av arrangementer i anledning årets russefeiring

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Bakgrunn

Det har vært en del smitte i ulike kommuner i forbindelse med russefeiringen. Særlig på Jæren har det vært et større utbrudd i forbindelse med flere store russetreff i 1. mai helgen, der mellom 1000 og 2000 russ krysset kommunegrensene med russebusser og vans, for å feste på ulike samlingspunkter. Enkeltilfeller med covid-19 ble oppdaget i etterkant av helgen. I tillegg til å sette nærkontakter i karantene ble øvrige russ/personer til stede på treffet bedt om å teste seg og være hjemme frem til testsvar foreligger. Totalt 115 russ er nå bekreftet i utbruddet

på Jæren. I tillegg er 16 nærkontakter, inkludert søsken, foreldre og sjåførere, smittet i det samme utbruddet. Mesteparten av smitten har antakelig skjedd ved besøk i busser. Tilfellene er bosatt i syv kommuner.

Lindesnes, Lyngdal og Farsund har også utbrudd blant russ etter arrangement. Alle som har deltatt på ansamlinger for russen er satt i karantene, og husstandsmedlemmer er i ventekarantene grunnet uoversiktlig situasjon. Syv russ er bekreftet positive i Lindesnes. I forrige uke testet 624 russ seg på de ulike videregående skolene i Kristiansand. Det er registret smitte på to russ, og kommunen oppfordrer russen til å ha lav terskel for å teste seg. Det er også økt smitte blant russ/avgangselever i Skien, Porsgrunn, og Bærum.

FHI er bedt om å foreta en ny smittevernfaglig vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av smitte blant russ, med særlig med tanke på om "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke. Det ble også bedt om at vurderingen omfatter reaksjonene som har kommet på forståelsen av arrangementsbestemmelsen og mulige ringvirkninger for andre typer arrangementer og sammenkomster. Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har i oppdrag 417 og 417B gitt råd knyttet til gjennomføringen av 17. mai, inkludert råd om russefeiring. I besvarelsen presiserte vi at FHI ville utarbeide egne og mer detaljerte råd for russen når det nærmet seg russetid. Råd til russen ble utarbeidet i samarbeid med Helsedirektoratet og etter flere møter med representanter for russen fra ulike deler av landet. Rådene er nå publisert på våre nettsider, se [Russeråd](#) (FHI). I tillegg viser vi til tidligere levert oppdrag 440 og 440b.

Russen har i møte med FHI og Helsedirektoratet etterlyst tydelige råd. Rådene til russen er derfor utformet slik at de skal være forståelige, meningsfulle og mulig å etterleve.

Smittevernfaglig vurdering

Vårt råd er generelt til russen som til alle andre å begrense hvor mange man er sammen med for å redusere risiko for smittespredning. For at russen lettere skal kunne ta gode avgjørelser for å opprettholde disse rådene har FHI anbefalt å danne mindre faste grupper, og å ikke ta med andre enn den faste gruppa inn i bussen/ bilen. Dette gjelder både innendørs i busser og i biler, og utendørs hvis russ samles. Det er en fordel om det ikke er elever fra mange ulike skoler i en gruppe. Dette vil redusere risiko for større smitteutbrudd, og for smitte til andre skoler / andre skoletrinn.

Det er vanskelig å gi anbefaling om konkrete gruppestørrelser til russen, utover de anbefalingene som gis til befolkningen. Det er større risiko for at anbefalingene ikke etterleves hvis de blir for strenge eller kompliserte. FHI mener det kan være aktuelt å ta utgangspunkt i de gruppestørrelsene som anbefales for fritidsaktiviteter for unge under 20 år, som er inntil 20 personer. I områder med mye smitte (forsterkede tiltak) anbefales inntil 10 personer per gruppe. Smittevernfaglig sett er det ikke noen absolutt grense for hvor mange som kan rulle sammen, så gruppestørrelsen er et anslag over hvor mange som kan samles i en gruppe, inni en buss eller bil av smittevernhensyn. Man må også ta hensyn til bilens / bussens størrelse, og ikke samle flere enn det er plass til. Den generelle anbefalingen er at man skal kunne holde én meters avstand. Det bør være den samme, faste gruppen som samles i løpet av russetiden.

Det er viktig også å ta hensyn til inkludering og sosiale aspekter i tillegg til smittevern. Dersom det er 25 deleiere av en buss, bør alle 25 kunne inkluderes i gruppa. Dersom antallet er over 30, bør man dele gruppen i to. Poenget er at det ikke blir noen få som holdes utenfor den sosiale arenaen.

Gruppestørrelsen er noe større enn det som anbefales for private arrangementer innendørs. Per nå kan man være 10 personer på slike arrangementer nasjonalt. Vi mener at det er lite risiko forbundet med at russegruppene kan være noe større, så lenge gruppene er de samme over tid. Disse ungdommene vil i stor grad også omgås på skole og på fritiden ellers, og derfor kan være sammenlignbare med fritidsaktiviteter. Det vil ikke øke smitterisiko betraktelig om gruppestørrelsen er på 10 eller på 20 personer. Hvis rådene er mulige å forholde seg til, øker sjansen for god etterlevelse.

I utbruddene som FHI er orientert om, har det stort sett vært samlinger på tvers av russegrupper/busser, og til dels samlinger av svært mange russ. Slike samlinger med privatpersoner i parker og på strender er i det siste sett blant andre grupper enn russerne også, og kan tyde på at mange er lei av å følge smittevern rådene. Vi mener at russerne bør behandles likt som andre grupper. Det er en anbefaling om ikke å møtes på denne måten, men det er ikke regulert i forskrift. Vi mener derfor det er viktig med gode råd om dette. I russerådene har vi sagt at ikke for mange kan samles og at generelle smittevern råd må følges, for å unngå stor smittespredning. Hvis flere grupper samles, er det viktig at det er god avstand mellom gruppene, minst 2 meter. Vi anbefaler å samles utendørs, fremfor innendørs og oppfordrer russerne til å reise et annet sted hvis det er mange samlet der de kommer. Smittestopp-appen anbefales for å bidra til rask og god smittesporing dersom noen utsettes for smitte.

De grunnleggende smitteverntiltakene, som å være hjemme når man er syk eller i karantene, og å teste seg, er fortsatt aller viktigst for å forebygge smittespredning. Derfor er det svært uheldig hvis russ som blir smittet opplever at de blir gjort til syndebukker og beskyldes for å ødelegge russetiden for de andre dersom de oppgir sine nærkontakter. Da kan det bli problemer å få til godt samarbeid om smittesporingen og vi risikerer at enda flere smittes. Det er viktig å møte dette problemet på en god måte, og prøve å skape et åpent miljø slik at russerne samarbeider.

I kommuner med mye smitte og strenge tiltak, vil det være strengere bestemmelser for arrangement og private samlinger. I slike kommuner, bør gruppestørrelsen reduseres som beskrevet over. I slike kommuner kan det også være behov for andre, egne anbefalinger til russerne. Anbefalingene bør være tydelige, målrettede og forholdsmessige. De bør også være konsekvente. Det er en fordel å ha god dialog med russerne, og bidra med tilrettelegging for russernes arrangementer. Hvis russerne får god hjelp og veiledning, øker sjansen for god etterlevelse av rådene.

Testing

I oppdrag 417 skrev vi at det var knapphet på antigenester i forhold til planlagt teststrategi frem til sommeren, og at jevnlig testing av ungdom med antigenester ville kunne brukes som et ledd i å holde skoler åpne, men ikke for russerne spesielt. Vi har nå flere antigenester tilgjengelig og det brukes så langt færre enn vi har kapasitet til. Frem mot sommeren så er nok elever i videregående skole og da spesielt avgangsklassen utsatt for en ganske høy smitterisiko i en del områder. Økt smitte blant russerne og ut til resten av samfunnet vil kunne forsinke gjenåpningsplanen med påfølgende konsekvenser og det kan være mye å vinne på å redusere denne risikoen.

Jevnlig testing vil sannsynligvis både bidra til å holde smitten nede (ved at smittede personer oppdages, isoleres og smittesporer) og gi bedre oppdatert overvåking av smittesituasjonen slik at andre lokale tiltak raskt kan iverksettes før det utvikler seg til store utbrudd. Flere kommuner er i gang med jevnlig testing av avgangselevne på grunn av dette.

FHI mener det vil være et effektivt og lite inngripende tiltak nå å jevnlig teste russerne i områder med utbrudd, men også i andre områder der risikoen for smitte anses som høy (altså ikke bare områder med høy smitte akkurat nå). Det er viktig at det fortsatt brukes som et smitteverntiltak og ikke adgangstesting.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Det kan være en viss fare for at enkelte russ blir utestengt fra rulling eller samlinger med andre russ når vi nå går ut med en anbefaling om et spesifikt antall som kan rulle sammen. Det er viktig at det er fokus på å unngå dette og heller inkludere noen ekstra i stedet for å ekskludere dem.

Russ i en del kommuner, særlig steder med mye smitte, har ventet med å starte russetiden til etter 17. mai eller enda lenger, for å ta hensyn til smittesituasjonen, og i påvente av mindre strenge regler. Flere steder er de oppfordret til å vente av helsemyndighetene. Det kan virke svært urettferdig for disse om de må forholde seg til strengere regler, fordi de ventet.

Det er viktig at russen som gruppe heller ikke stigmatiseres eller blir sett på som syndebukker i tiden fremover, og at kommunene gjør sitt beste for å ha en god dialog og kommunikasjon med denne gruppen.

Helsedirektoratets vurdering/konklusjon/anbefaling

Helsedirektoratet viser til besvarelsene på oppdrag 440 og 440b, der vi har drøftet spørsmålet om rulling anses omfattet av definisjonen av arrangementer i covid-19-forskriften eller ikke. Helsedirektoratet har konkludert med at rulling ikke anses som et arrangement etter forskriftens § 13.

Helsedirektoratet har forståelse for reaksjonene som har kommet knyttet til fortolkningen av arrangementbestemmelsene. Antallsbegrensningene for private sammenkomster oppleves som strenge og inngripende for mange. Hensynet bak de strenge antallsbegrensningene for private sammenkomster, er blant annet at data fra smittesporing viser at risikoen for smitte på slike sammenkomster er høyere enn for en rekke andre arrangementer. På private sammenkomster er man ofte sammen med personer man kjenner godt, og det kan være vanskeligere å holde avstand. Dette kan medføre at smitte sprer seg lettere, dersom det er en smittet person til stede på arrangementet.

Selv om Helsedirektoratet har vurdert at rulling ikke anses å falle inn under definisjonen av private sammenkomster, ser vi at de samme hensynene gjør seg gjeldende for rulling/opphold på russekjøretøy som for private sammenkomster. Rulling eller annen type opphold på russekjøretøy gjøres ofte sammen med personer man kjenner godt fra før og det inntas ofte alkohol. Dette er elementer som kan gjøre det vanskelig å holde avstand, og som dermed kan medføre at smitte sprer seg lettere, dersom det er en smittet person til stede på rulling.

For arrangementer er det gitt strenge antallsbegrensninger i covid-19-forskriften § 13a, i tillegg til regler som ivaretar de generelle smittevern rådene om å holde avstand, ikke delta hvis man er syk og å opprettholde god hygiene, jf. §§ 13b og 13c. Dette tilsier, etter Helsedirektoratets vurdering, at det burde gis en tydelig antallsbegrensning også for rulling eller annen type opphold i russekjøretøy.

FHI påpeker at det er vanskelig å gi anbefaling om konkrete gruppestørrelser til russen, utover de anbefalingene som gis til befolkningen. Det er større risiko for at anbefalingene ikke etterlevs hvis de blir for strenge eller kompliserte. FHI viser videre til at det kan være aktuelt å ta utgangspunkt i de gruppestørrelsene som anbefales for fritidsaktiviteter for unge under 20 år, som er inntil 20 personer. I områder med mye smitte (forsterkede tiltak) anbefales inntil 10 personer per gruppe.

Ettersom hensynene bak den strenge antallsbegrensningen for private sammenkomster også gjør seg gjeldende for rulling, kan det tilsi at antallsbegrensningene for hvor mange personer som kan delta på rulling/opphold på russekjøretøy, bør sidestilles med antallsbegrensningene for private sammenkomster. Helsedirektoratet er likevel enige i FHIs forslag til at gruppestørrelser for russen kan ta utgangspunkt i gruppestørrelsene som anbefales for fritidsaktiviteter for unge under 20 år. FHI viser til at det er lite risiko knyttet til at russegruppene kan være noe større enn det som er tillatt på private sammenkomster. Som FHI, vil vi videre påpeke at for strenge antallsbegrensninger kan påvirke etterlevelsen i negativ grad. Det er derfor viktig å gi en antallsbegrensning som kan overholdes, og som ikke oppleves for rigid. Vi vil for øvrig vise til at man på trinn 2 i regjeringens gjenåpningsplan åpner for 20 personer på innendørs private sammenkomster (arrangementer), og at det er gitt estimater om at trinn 2 vil kunne gjennomføres mot slutten av mai, som kun er noen uker unna. Dersom trinn 2 innføres, vil det ikke lenger være en forskjell mellom gruppestørrelser på private sammenkomster og gruppestørrelsene som gjelder for russen. Vi vil videre, som FHI, påpeke viktigheten av at man tar hensyn til kjøretøyets størrelse og ikke samler flere enn det er plass til, og at russen holder seg til den samme, faste gruppen over tid.

Spørsmålet er videre om det er nødvendig og hensiktsmessig å forskriftsfeste en begrensning for antall personer som kan oppholde seg på russebussen/bilen, eller om det er tilstrekkelig at det gis tydeligere råd om en antall personer som kan samles.

Fordelene med en forskriftsfesting, er at det blir lettere å kontrollere om kravet følges, og politiet vil kunne straffeforfølge grovt uaktsomme og forsettlig brudd på bestemmelsen, jf. covid-19-forskriften § 24. Ulempen med forskriftsfesting er at reglene kan oppleves rigide, og det er vanskelig å tilrettelegge for egne, skjønnsmessige vurderinger som kan innebære en smittevern faglig forsvarlig løsning.

FHI påpeker at det er viktig at antallsgrensen som settes kan fravikes etter en skjønnsmessig vurdering, for å unngå at enkeltpersoner holdes utenfor. En russebus med 22 deltakere bør, etter FHIs vurdering, kunne rulle sammen, uten hensyn til at de er to personer flere enn det som er anbefalt. Dette taler, etter Helsedirektoratets mening, imot forskriftsfesting av en antallsbegrensning.

Helsedirektoratet vil videre understreke at en antallsbegrensning av hvor mange som kan oppholde seg på en russebus/russebil eller lignende, i seg selv ikke vil løse utfordringene med smittespredning blant russen. Som FHI viser til, har utbruddene blant russ så langt i hovedsak vært knyttet samlinger på tvers av russegrupper/busser, og til dels samlinger av svært mange russ. Rådene som er gitt til russen er tydelige på at man bør unngå å blande grupper, og at man bør forlate steder der det oppholder seg mange russ. Når russen bryter disse rådene, blir utfordringen primært at russen får for mange nærkontakter. Potensialet til å spre smitte blir stort dersom man stadig er sammen med nye mennesker, og ikke holder seg til en avgrenset gruppe.

Helsedirektoratet viser til at kommunene kan foreta lokale grep som kan bidra til at det ikke samles for mange mennesker på samme sted. Dette kan for eksempel være å stenge større parkeringsplasser eller andre områder hvor det er stor sannsynlighet for at flere busser vil kunne oppholde seg enkelte kvelder/netter. Direktoratet er kjent med at enkelte kommuner allerede har gjort slike tiltak.

Helsedirektoratet er enig med FHI at jevnlig testing av russ er et effektivt og lite inngripende tiltak for å oppdage smitte og iverksette isolering og smittesporing. Det er god tilgang på antigenester og jevnlig testing av russ kan bidra til å hindre smitteutbrudd og begrense smittespredning i områder der det allerede er et utbrudd. I alle områder der det er utbrudd anbefales testing annen hver dag med tanke på deltagelse i russefeiring.

Helsedirektoratet ser ikke at det vil være hensiktsmessig å regulere særskilt for russen at de ikke får omgås flere enn et visst antall mennesker i løpet av en gitt periode. Dette vil være et alvorlig inngrep i den personlige friheten, som gjennom pandemien ikke har blitt vurdert forskriftsfestet for andre grupper i samfunnet. Vi mener det heller ikke er grunnlag for å regulere dette nå.

Helsedirektoratet er derfor enige med FHI i at det ikke vurderes å være nødvendig eller hensiktsmessig å forskriftsregulere hvor mange personer som kan oppholde seg i russekjøretøy i forbindelse med rulling. Vi legger til grunn at tydeligere anbefalinger om antall russ som kan oppholde seg i russekjøretøy, vil være tilstrekkelig.

Oppdraget ber likevel om utkast til forskriftstekst. Dersom regjeringen på tross av Helsedirektoratet og FHIs vurderinger vurderer at det er nødvendig og forholdsmessig å forskriftsregulere en antallsbegrensning for opphold på russekjøretøy/rulling, kan en bestemmelse eksempelvis utformes slik:

§ X Opphold i kjøretøy i forbindelse med russetiden

Det skal ikke oppholde seg flere enn 20 personer i en buss, bil eller annet kjøretøy som benyttes av russ i forbindelse med feiring av russetiden.

Det er ikke tillatt å bytte ut enkeltpersoner ved rulling eller under annet opphold i kjøretøyet.

Første ledd i skissen til bestemmelse viser til antallsbegrensningen på maks 20 personer. Andre ledd viser til rådene om at man skal holde seg til den faste gruppen sin, og dermed unngå å bytte kjøretøy under rulling, eksempelvis ved at man møter en annen buss på en parkeringsplass og at enkeltruss fra den ene bussen blir med den andre bussen videre.

Dersom regjeringen vurderer det nødvendig og forholdsmessig med forskriftsfesting, bør det videre forskriftsfestes strengere antallsbegrensning på maks 10 personer i covid-19-forskriften kapittel 5A og 5B:

§ Y Opphold i kjøretøy i forbindelse med russetiden

Det skal ikke oppholde seg flere enn 10 personer i en buss, bil eller annet kjøretøy som disponeres og benyttes av russ i forbindelse med feiring av russetiden.

Det er ikke tillatt å bytte ut enkeltpersoner ved rulling eller annen disponering av kjøretøyet.

Oppdrag 458 – Om råd og regler til russen

Helse- og omsorgsdepartementet viser til tidligere oppdrag om russefeiring, sist etatenes svar på oppdrag 440B om arrangementsreglene ved bruk av russebuss.

Departementet legger til grunn at etatene har foreslått følgende:

1. Rulling med egen russebuss/bil sammen med den faste gruppen man er sammen med, anses normalt ikke som et arrangement.
2. Det er ikke nødvendig å regulere krav til rulling med egen russebuss/bil i covid-19-forskriften. Vi mener det er tilstrekkelig å gi smittevernfarende anbefalinger til russen.

Departementet er likevel kommet til at det er behov for en ny smittevernfarende vurdering med forslag til klarere regler og anbefalinger til russen.

I likhet med etatene mener også departementet at russetiden er en viktig hendelse for ungdom og at det psykososiale aspektet bør vektlegges. Vi er imidlertid bekymret for at uklarheten som nå har oppstått med hensyn til bl.a. "rulling" ikke vil bidra til en god russefeiring. Det vises til at det nylig er kommunisert ut at arrangementsbestemmelsene ikke gjelder for russebusser og at det er tillatt å samles 35 personer i en russebuss. Samtidig er etatenes anbefalinger om hvor mange som kan være sammen i en buss vage. Det gis blant annet ikke føringer på antall. Departementet er også bekymret for hvordan dette kan få ringvirkninger på andre typer arrangementer og sammenkomster. Det er allerede kommet reaksjoner på at det er tillatt å samles såpass mange personer som fester inne i trange busser, mens arrangementsreglene tolkes strengt i andre sammenhenger.

Etter departementets oppfatning er det behov for klare regler og råd for hvordan russen kan feire på en best mulig smittefri måte slik at risikoen for å måtte tilbringe russetiden i karantene blir minst mulig. Uten klare regler eller anbefalinger om for eksempel antall som kan samles i en russebuss skapes det usikkerhet. Det er etter departementets vurdering ikke riktig å overlate disse vanskelige valgene til russen.

Helse- og omsorgsdepartementet ber Helsedirektoratet i samråd med Folkehelseinstituttet om å foreta en ny smittevernfarende vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av de nylige erfaringene med mye smitte blant russ. Det bes særlig om en smittevernfarende vurdering av og forslag til hvordan "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke. Vurderingen bør også omfatte reaksjonene som har kommet på forståelsen av arrangementsbestemmelsen og mulige ringvirkninger for andre typer arrangementer og sammenkomster. Det bes om utkast til forskriftstekst.

Frist: tirsdag 11. mai kl. 12:00.

Kontaktpersoner i HOD: Tjaarke Hopen tjh@hod.dep.no Tel: 48 00 32 20, Vegard Pettersen vp@hod.dep

Folkehelseinstituttets vurdering

Bakgrunn

Det har vært en del smitte i ulike kommuner i forbindelse med russefeiringen. Særlig på Jæren har det vært et større utbrudd i forbindelse med flere store russetreff i 1. mai helgen, der mellom 1000 og 2000 russ krysset kommunegrensene med russebusser og vans, for å feste på ulike samlingspunkter. Enkeltilfeller med covid-19 ble oppdaget i etterkant av helgen. I tillegg til å sette nærkontakter i karantene ble øvrige russ/personer til stede på treffet bedt om å teste seg og være hjemme frem til testsvar foreligger. Totalt 115 russ er nå bekreftet i utbruddet på Jæren. I tillegg er 16 nærkontakter, inkludert søsken, foreldre og sjåførere, smittet i det samme utbruddet. Mesteparten av smitten har antakelig skjedd ved besøk i busser. Tilfellene er bosatt i syv kommuner.

Lindesnes, Lyngdal og Farsund har også utbrudd blant russ etter arrangement. Alle som har deltatt på ansamlinger for russeren er satt i karantene, og husstandsmedlemmer er i ventekarantene grunnet uoversiktlig situasjon. Syv russ er bekreftet positive i Lindesnes. I forrige uke testet 624 russ seg på de ulike videregående skolene i Kristiansand. Det er registrert smitte på to russ, og kommunen oppfordrer russeren til å ha lav terskel for å teste seg. Det er også økt smitte blant russ/avgangselever i Skien, Porsgrunn, og Bærum.

FHI er bedt om å foreta en ny smittevern faglig vurdering av hvordan russefeiring kan gjennomføres på bakgrunn av smitte blant russ, med særlig med tanke på om "rulling" kan reguleres uavhengig av om det anses som et arrangement eller ikke. Det ble også bedt om at vurderingen omfatter reaksjonene som har kommet på forståelsen av arrangementsbestemmelsen og mulige ringvirkninger for andre typer arrangementer og sammenkomster. Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet har i oppdrag 417 og 417B gitt råd knyttet til gjennomføringen av 17. mai, inkludert råd om russefeiring. I besvarelsen presiserte vi at FHI ville utarbeide egne og mer detaljerte råd for russeren når det nærmet seg russetid. Råd til russeren ble utarbeidet i samarbeid med Helsedirektoratet og etter flere møter med representanter for russeren fra ulike deler av landet. Rådene er nå publisert på våre nettsider, se [Russeråd](#) (FHI). I tillegg viser vi til tidligere levert oppdrag 440 og 440b.

Russeren har i møte med FHI og Helsedirektoratet etterlyst tydelige råd. Rådene til russeren er derfor utformet slik at de skal være forståelige, meningsfulle og mulig å etterleve.

Smittevern faglig vurdering

Vårt råd er generelt til russeren som til alle andre å begrense hvor mange man er sammen med for å redusere risiko for smittespredning. For at russeren lettere skal kunne ta gode avgjørelser for å opprettholde disse rådene har FHI anbefalt å danne mindre faste grupper, og å ikke ta med andre enn den faste gruppa inn i bussen/ bilen. Dette gjelder både innendørs i busser og i biler, og utendørs hvis russ samles. Det er en fordel om det ikke er elever fra mange ulike skoler i en gruppe. Dette vil redusere risiko for større smitteutbrudd, og for smitte til andre skoler / andre skoletrinn.

Det er vanskelig å gi anbefaling om konkrete gruppestørrelser til russeren, utover de anbefalingene som gis til befolkningen. Det er større risiko for at anbefalingene ikke etterleves hvis de blir for strenge eller kompliserte. FHI mener det kan være aktuelt å ta utgangspunkt i de gruppestørrelsene som anbefales for fritidsaktiviteter for unge under 20 år, som er inntil 20 personer. I områder med mye smitte (forsterkede tiltak) anbefales inntil 10 personer per gruppe. Smittevern faglig sett er det ikke noen absolutt grense for hvor mange som kan rulle sammen, så gruppestørrelsen er et anslag over hvor mange som kan samles i en gruppe, inni en buss eller bil av smittevernhensyn. Man må

også ta hensyn til bilens / bussens størrelse, og ikke samle flere enn det er plass til. Den generelle anbefalingen er at man skal kunne holde én meters avstand. Det bør være den samme, faste gruppen som samles i løpet av russetiden.

Det er viktig også å ta hensyn til inkludering og sosiale aspekter i tillegg til smittevern. Dersom det er 25 deleiere av en buss, bør alle 25 kunne inkluderes i gruppa. Dersom antallet er over 30, bør man dele gruppen i to. Poenget er at det ikke blir noen få som holdes utenfor den sosiale arenaen.

Gruppestørrelsen er noe større enn det som anbefales for private arrangementer innendørs. Per nå kan man være 10 personer på slike arrangementer nasjonalt. Vi mener at det er lite risiko forbundet med at russegruppene kan være noe større, så lenge gruppene er de samme over tid. Disse ungdommene vil i stor grad også omgås på skole og på fritiden ellers, og derfor kan være sammenlignbare med fritidsaktiviteter. Det vil ikke øke smitterisiko betraktelig om gruppestørrelsen er på 10 eller på 20 personer. Hvis rådene er mulige å forholde seg til, øker sjansen for god etterlevelse.

I utbruddene som FHI er orientert om, har det stort sett vært samlinger på tvers av russegrupper/busser, og til dels samlinger av svært mange russ. Slike samlinger med privatpersoner i parker og på strender er i det siste sett blant andre grupper enn russen også, og kan tyde på at mange er lei av å følge smittevernradene. Vi mener at russen bør behandles likt som andre grupper. Det er en anbefaling om ikke å møtes på denne måten, men det er ikke regulert i forskrift. Vi mener derfor det er viktig med gode råd om dette. I russerådene har vi sagt at ikke for mange kan samles og at generelle smittevernrad må følges, for å unngå stor smittespredning. Hvis flere grupper samles, er det viktig at det er god avstand mellom gruppene, minst 2 meter. Vi anbefaler å samles utendørs, fremfor innendørs og oppfordrer russen til å reise et annet sted hvis det er mange samlet der de kommer. Smittestopp-appen anbefales for å bidra til rask og god smittesporing dersom noen utsettes for smitte.

De grunnleggende smitteverntiltakene, som å være hjemme når man er syk eller i karantene, og å teste seg, er fortsatt aller viktigst for å forebygge smittespredning. Derfor er det svært uheldig hvis russ som blir smittet opplever at de blir gjort til syndebukker og beskyldes for å ødelegge russetiden for de andre dersom de oppgir sine nærkontakter. Da kan det bli problemer å få til godt samarbeid om smittesporingen og vi risikerer at enda flere smittes. Det er viktig å møte dette problemet på en god måte, og prøve å skape et åpent miljø slik at russen samarbeider.

I kommuner med mye smitte og strenge tiltak, vil det være strengere bestemmelser for arrangement og private samlinger. I slike kommuner, bør gruppestørrelsen reduseres som beskrevet over. I slike kommuner kan det også være behov for andre, egne anbefalinger til russen. Anbefalingene bør være tydelige, målrettede og forholdsmessige. De bør også være konsekvente. Det er en fordel å ha god dialog med russen, og bidra med tilrettelegging for russens arrangementer. Hvis russen får god hjelp og veiledning, øker sjansen for god etterlevelse av rådene.

Testing

I oppdrag 417 skrev vi at det var knapphet på antigenester i forhold til planlagt teststrategi frem til sommeren, og at jevnlig testing av ungdom med antigenester ville kunne brukes som et ledd i å holde skoler åpne, men ikke for russen spesielt. Vi har nå flere antigenester tilgjengelig og det brukes så langt færre enn vi har kapasitet til. Frem mot sommeren så er nok elever i videregående skole og da spesielt avgangsklassen utsatt for en ganske høy smitterisiko i en del områder. Økt smitte blant russen og ut til resten av samfunnet vil kunne forsinke gjenåpningsplanen med påfølgende konsekvenser og det kan være mye å vinne på å redusere denne risikoen.

Jevnlig testing vil sannsynligvis både bidra til å holde smitten nede (ved at smittede personer oppdages, isoleres og smittesporer) og gi bedre oppdatert overvåkning av smittesituasjonen slik at andre lokale tiltak raskt kan iverksettes før det utvikler seg til store utbrudd. Flere kommuner er i gang med jevnlig testing av avgangselevne på grunn av dette.

FHI mener det vil være et effektivt og lite inngripende tiltak nå å jevnlig teste russen i områder med utbrudd, men også i andre områder der risikoen for smitte anses som høy (altså ikke bare områder med høy smitte akkurat nå). Det er viktig at det fortsatt brukes som et smitteverntiltak og ikke adgangstesting.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Det kan være en viss fare for at enkelte russ blir utestengt fra rulling eller samlinger med andre russ når vi nå går ut med en anbefaling om et spesifikt antall som kan rulle sammen. Det er viktig at det er fokus på å unngå dette og heller inkludere noen ekstra i stedet for å ekskludere dem.

Russ i en del kommuner, særlig steder med mye smitte, har ventet med å starte russetiden til etter 17. mai eller enda lenger, for å ta hensyn til smittesituasjonen, og i påvente av mindre strenge regler. Flere steder er de oppfordret til å vente av helsemyndighetene. Det kan virke svært urettferdig for disse om de må forholde seg til strengere regler, fordi de ventet.

Det er viktig at russen som gruppe heller ikke stigmatiseres eller blir sett på som syndebukker i tiden fremover, og at kommunene gjør sitt beste for å ha en god dialog og kommunikasjon med denne gruppen.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.